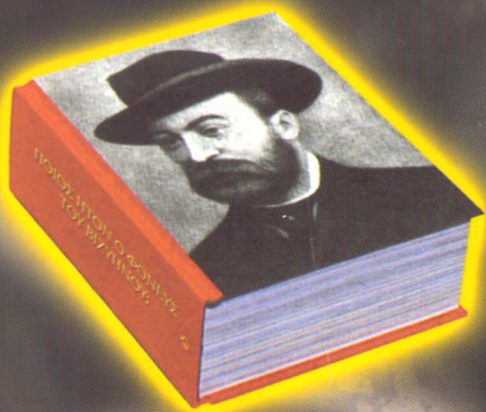

ΚΩΣΤΗΣ ΤΖΕΡΜΙΑΣ
ΠΟΙΟΣ ΗΤΟΝ
Ο ΦΟΝΕΥΣ
ΤΟΥ
ΒΙΖΥΗΝΟΥ;

Β' Έκδοση

Ελληνικά
Γράμματα

ΣΕΙΡΑ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΔΙΕΓΓΙΝΣΗ: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

Διόρθωση: Τασούλα Μανταίου
Εξώφυλλο: Δημήτρης Αρβανίτης

Copyright © 2001 «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ» –
ΚΩΣΤΗΣ ΤΖΕΡΜΙΑΣ

για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Επιστημαίνεται πάντως ότι κατά το Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η απούχκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»
Εμμ. Μπενάκη 59, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 3891800 - fax: 3836658

Βιβλιοπωλεία

- Γ. Γενναδίου 6, 106 78 Αθήνα. Τηλ.-fax: 3817826
- Στοά Ορφέως, Στοά Βιβλίου, Πεισμαζόγλου 5, 105 59 Αθήνα. Τηλ.: 3211246
- Κ. Μελενίκου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη. Τηλ.: (031) 245950 - fax: (031) 245222
- Μαιζώνος 1 & Καρόλου 32, 262 23 Πάτρα. Τηλ.: (061) 620384 - fax: (061) 272072

Κεντρική διάθεση

- Ζωοδ. Πηγής 21 & Τσαβέλλα 1, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 3302033 - fax: 3817001
- Μοναστηρίου 183, 54 627 Θεσσαλονίκη. Τηλ.: (031) 500035 - fax: 500034

ISBN 960-393-546-8

ΚΩΣΤΗΣ ΤΖΕΡΜΙΑΣ

Ποίος ἦτον ὁ φονεὺς
του Βιζυηγού

Μυθιστόρημα

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΑΘΗΝΑ 2001

Επέστρεφε

Τέλος καλό... Ο Νίκος Τέλογλου επιστρέφει απ' το Λονδίνο Τρίτη 17 Ιανουαρίου 1995. Δε γνωρίζει το μέλλον κι έχει την αίσθηση ότι άδικα εδυσίασε τα χρόνια για την επιστήμη. Να εργαστεί στο υπουργείο ή σ' ένα ίδρυμα, σύμφωνα; να αποκτήσει πολιτικές διασυνδέσεις και;... Αμηχανία αισθάνεται.

Νύχτα. Μ' αυτήν επέστρεφε μέσω Φραγκφούρτης. Οργή. Συν τοις άλλοις, στο γερμανικό αεροδρόμιο πληροφορείται τις απεργίες των Αθηνών. Τι ατυχία, να καθηλωθώ εδώ, με άδεια την τσέπη, στο πόδι για ένα δωδεκάωρο... φοβερό! Και πού να κοιμηθώ... σκέφτεται. Μ' αυτή την αναστάτωση πού να βρει περιώριο για ήρεμους συλλογισμούς, οι κινήσεις του έγιναν νευρικές, τον εκνεύριζαν οι ομιλίες των ανθρώπων, τα πήγαιναν έλα τους, ζήλευε την ψυχραιμία, την ευπρέπεια, τα χαμόγελά τους. Ζήλευε, ώσπου ξεχάστηκε κι άρχισε να θαυμάζει τις εγκαταστάσεις γύρω του, τη σύγχρονη διακόσμηση, την τέλεια λειτουργικότητα τις σύγκρινε μ' εκείνες του Ελληνικού, αλλά μάταια, κάθε απόπειρα ακροβασία στο κενό. Μα κι οι Γερμανοί υστερούν σε πολλά, όχι στο μάρκο, ασφαλώς όχι... δηλαδή... Αστείες σκέψεις δηλαδή.

Σήκωσε το κεφάλι ψηλά, προσήλωσε το βλέμμα στην υδρόγειο σφαίρα που περιστρεφόταν ατάραχα σε

μια μεγάλη οδόνη και παραδόθηκε στη ρέμβη: έβλεπε τον ήλιο σ' όλες τις εκφάνσεις της δύναμής του, τη θάλασσα να τον λούζει, τους μαρμάρινους κίονες απτόητους, τηλαυγείς, την ψυχή του Έλληνα μέσα στους αιώνες να γελά σαν παιδί. Απαριθμούσε τις ομορφιές και τα μυστικά της Ελλάδας με αίσθημα αγαλλίασης και μ' ένα φυσικότατο συνειρμό πρόσθεσε τους ποιητές, φωνή από τα βάθη του γαλάζιου, και τότε δύμωσε ξανά επειδή ετούτος δω (κοίταξε το βιβλίο που κρατούσε), αυτός ο παντέρημος Βιζυηνός, πώς αρκέστηκε στα λίγα εκατοστά του νεοελληνικού ανθολογίου, αυτή η αξία, ο δημιουργός!

Οι σκέψεις αυτές ήταν συνακόλουδες ενός περίεργου συναισθήματος —κράμα θριάμβου, οίκτου και ταραχής— που το τελευταίο διάστημα δυναμίτιζε τον εφησυχασμό του. Εκείνο το συναίσθημα γεννήθηκε παραμονή των Φώτων κι αρχικά τον έκανε να ανατριχιάσει από χαρά, αλλά αμέσως του πρόσθεσε το αίσθημα μιας βαριάς ευθύνης, σαν να ανακάλυψε ένα θησαυρό που έπρεπε, πάση θυσία, να προστατεύσει.

Την παραμονή των Φώτων, λοιπόν, μέσα από το σκοτάδι του δωματίου του, στο Λονδίνο, παρατηρούσε τον έξω κόσμο, την εικόνα της μοναξιάς, τη γυαλάδα που είχε σκεπάσει το οδόστρωμα, τα δέντρα, τις στέγες. Φανταζόταν τα πάντα, δύο μόλις τετράγωνα πιο πέρα, ξεχασμένα στη χριστουγεννιάτικη ατμόσφαιρα, βιτρίνες στολισμένες, ανθρώπους βιαστικούς, μουσικές να ξεχύνονται από τα υπόγεια μπαρ. Ξάπλωσε στο κρεβάτι αλλά δεν είχε ύπνο. Οι αναλαμπές μιας φωτεινής επιγραφής απ' το απέναντι κτίριο τον εγχλώδιζαν στον ιστό ενός ηλεκτρικού γαλαζοκόκκινου κι ένιωθε

συμφόρηση καθώς συνέλαβε τον εαυτό του να παραδίδεται στη δίνη αδύναμων συναισθημάτων. Πρέπει να πολεμήσω τους φόβους μου —ανάβει το φως— να πατήσω γερά στη γη —δεν έχει ύπνο— να επιβληθώ...

Για να εξουδετερώσει το μικρόβιο που κατέτρωγε ύπουλα την αισιοδοξία του, αποφάσισε να διαβάσει. Έτσι πήρε στα χέρια του τον Βιζυηνό, έτσι κι έμεινε ξάγρυπνος με «Τας συνεπείας μιας παλαιάς ιστορίας, εις ένα Μοναδικόν Ταξείδιον». Ξημερώνοντας μέσα σ' έναν πυρετικό ενθουσιασμό, έτσι του αποκαλύφθηκε ο Φονεύς, το μεγαλείο ενός δημιουργού, που μόνο ως ποιητή παλιάς σχολής γνώριζε και αδιαφορούσε. Σαν μέσα σε όνειρο, αγγίζοντας μια μια τις λέξεις, άνοιξε σχεδόν μαγικά ο κόσμος ενός συγγραφέα που χρόνια τον τύλιγε η σιωπή — τι σύμπτωση, παραμονή των Φώτων! Τα μάτια του γέμισαν δάκρυα. «Διες εσύ!» μουρμούρισε επαναλαμβάνοντας τις λέξεις του συγγραφέα, «πώς περνούν τα χρόνια και γυρνούν τα πράγματα» —αναστέναξε— «έτσι περνούν τα χρόνια και γυρνούν τα πράγματα». Στο διήγημα «Ποίος ἦτον ὁ φονεύς του αδελφού μου» βρέθηκε στο κέντρο μιας ζωγραφιάς όπου κάθε γραμμή μιλούσε καθαρά, αγκαλιά με το χρώμα, με αλήθειες, χωρίς προσποίηση, εξαίσια! Δεχόταν την ομορφιά της δημιουργίας, όπως ο ξερός τόπος τη βροχή, κι αυτή η κατάσταση τον συνεπήρε τόσο, που διαβάζοντας τα έξι διηγήματα, συνδυάζοντάς τα με τα λίγα που γνώριζε για τη ζωή του Βιζυηνού ένωθε... «... ότι εκεί υπάρχει φύσις. Εκεί υπάρχει φύσις, διότι υπάρχουν φυτά, δένδρα, δάση, βουνά, ύδατα, αναπαύσεις και απολαύσεις. Καταλαμβάνετε;»

Όλα αυτά συνέβαιναν μακριά από την πατρίδα και

μ' έναν τρόπο που τον έκανε να απορεί, διότι το βιβλίο εκείνο έμοιαζε να 'χε δραπετεύσει από τη βιβλιοθήκη του καθηγητή του. Ο Τζον Μακ Ντάρεϊ στο τέλος μιας ζωηρής συζήτησης με θέμα τη νεοελληνική γραμματεία, φανερά συγχυσμένος από την άγνοια του μαθητή του και με ύφος που έδειχνε μάλλον οίκτο και σαρκασμό, είπε:

– Λάβε υπό την προστασία σου, δι' ολίγας ημερίας, τοιούτο... Το ογφανό της ελληνικής πεογραφίας... «Νεοελληνικά Ντιηγκήματα»...

Του εμπιστεύτηκε λοιπόν τα «Νεοελληνικά Διηγήματα», αλλά ο Γεώργιος Βιζυηνός παρέμεινε σε μια γωνιά του γραφείου του, αδιάβαστος. Εξαιτίας της ιδιομορφίας της γλώσσας; Μάλλον όχι. Εξαιτίας των υποχρεώσεων του Τέλογλου στο πανεπιστήμιο; Ίσως. Τον βασάνιζε και η άθλια οικονομική του κατάσταση (τρίαντα μάρκα, μερικές λίρες και είκοσι χιλιάδες δραχμές ήταν τώρα η περιουσία του) κι έπρεπε να τελειώνει το ταχύτερο. Κάποιες οικονομίες τις είχε θυσιάσει για την αγορά ενός φορητού υπολογιστή, τον Αγάθωνα. Σ' αυτό τον εγκέφαλο είχε εγκλωβίσει ό,τι σημαντικότερο συνέλεξε τα τελευταία χρόνια για τις ανάγκες του διδακτορικού του. Κι εκεί μέσα τολμούσε μεταξύ άλλων να υπερασπίσει με πάθος την αναγκαιότητα αποδοχής του φιλελληνισμού από τους Νεοέλληνες. «Οι πρώτοι φιλέλληνες θα πρέπει στο εξής να είναι οι Έλληνες...» έλεγε ο Γ. Μακρυγιάννης και ο απόηχος της φράσης αυτής τον κύκλωνε καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφικής του εργασίας.

Ισχυριζόταν, εν ολίγοις, ότι μόνο εντός τής ορθά εδραιωμένης έννοιας του φιλελληνισμού, απαλλαγμέ-

νης από τη νόσο του ελληνοκεντρισμού, ο νέος Έλληνας είναι ικανός να αξιώσει την πρόοδο, δηλαδή την επιβίωσή του ως πνευματικού είδους, μέσα σ' ένα σύστημα παγκόσμιας δύναμης που επιβάλλει την ομογενοποίηση, μουσειοποιώντας —δηλαδή εντέχνως καταργώντας— γλώσσες και παραδόσεις. Πολλές φορές, μάλιστα, θυμωνε με τον εαυτό του διότι, πιεζόμενος από τον καθηγητή του, δε συμπεριέλαβε στην τελική εργασία του τη μεταφορά που είχε εμπνευστεί σχετικά με την πρόοδο. Δηλαδή έβλεπε τον ανθρωπισμό σαν το γιγάντιο ιστό μιας αράχνης που αιχμαλωτίζει τις διασκορπισμένες αξίες, όχι για να τις καταβροχθίσει, αλλά για να τις επανατοποθετήσει προς όφελος του κόσμου.

— Αυτά δε γράφονται, Νίκο, ούτε λέγονται... όχι... τίποτα, τίποτα, η παραβολή είναι μια υπερβολή και οι υπερβολές δεν έχουν σχέση με το αντικείμενό μας.

Τον είχε απορρίψει ασυζητητί ο καθηγητής, ώσπου το πρωινό της παραμονής των Χριστουγέννων, ξαφνικά, ο μετρ Μακ Ντάρεϋ τον προσκαλεί τηλεφωνικά στο γιορτινό δείπνο, ζητώντας συγχρόνως να του επιστρέψει τα «Νεοελληνικά Διηγήματα» του Βιζυηνού. Ο Τέλογλου αιφνιδιάστηκε με την πρόσκληση καθώς η σχέση τους ήταν μάλλον τυπική, με εξαίρεση κάποια μικρά διαλείμματα ευφορίας, στις τακτικές συναντήσεις τους στο πανεπιστήμιο.

Ο Μακ Ντάρεϋ, άνθρωπος μοναχικός και μυστήριος, ζούσε στα περίχωρα του Λονδίνου, σε μια ευρύχωρη βίλα. Για την αλήθεια, ο Τέλογλου τον είχε επισκεφθεί μια φορά, όταν πληροφορήθηκε πως ήταν άρρωστος. Ελάχιστα τον ενδιέφερε βεβαίως η υγεία του ψη-

λομύτη γεροντάκου, αλλά είχε καθήκον να δείξει ενδιαφέρον, και προς μεγάλη του έκπληξη, εκείνη τη φορά, τον βρήκε αλλαγμένο. Παρόλο που ήταν χλομός και τα χέρια του έτρεμαν, τον διακατείχε μια περίεργη ευδιαθεσία και φιλικότητα. Καδισμένος σε μια παλιά δερμάτινη πολυθρόνα, φαινόταν αρχικά μάλλον σκεφτικός ή αφηρημένος κι έδειχνε να αγωνιά ψάχνοντας τις λέξεις, όμως τα θαμπά γαλάζια μάτια του κινούνταν νευρικά, σαν να τον εξερευνούσε ασταμάτητα.

Και ήταν εκείνη τη μέρα που αποφάσισε να δοκιμάσει τις γνώσεις του στα αρχαία ελληνικά, διατυπώνοντας σκέψεις για την ψυχή των Ελλήνων, όπως επίσης εκείνη τη μέρα συμφώνησαν, μεταξύ αστείου και σοβαρού, περί γεωψυχολογίας, η οποία θα μελετά τις διαδοχικές αλλαγές που υφίσταται ο ψυχισμός του ανθρώπινου είδους από την επίδραση της ενέργειας των κοιτασμάτων της γης, ενέργεια που ο άνθρωπος διαχέει, στη συνέχεια, με όλους τους τρόπους, διαμορφώνοντας έτσι μια λεπτή επιφάνεια, μια αόρατη μεμβράνη, που χωρίζει τα δύο θεριά, Ουρανό και Γη, και που πάνω της πιθανόν –γιατί όχι– πάλλεται τελικά η αρχική έννοια της τραγωδίας... Οουουφ!

Καταπέλτης ο καθηγητής, αναφέρθηκε επίσης στις χρωματικές προτιμήσεις του, πλέκοντας το εγχώμιο του Εγγλέζου ζωγράφου Τάρνερ:

– Αποτυπώνει με μοναδικό τρόπο την πυρά των σπλάχνων της γης, πού όμως; στον ουρανό, Νίκο, αποκόβοντας έτσι, διά παντός, τον ομφάλιο λώρο που τον ενώνει, στη σκέψη των ανθρώπων, με το γαλάζιο ή το μαύρο της αστερόεσσας νύχτας. Αχ αυτά τα ουράνια έγκατα της γης... κύριε Τέλογλου! συνέχισε σαρκά-

ζοντας μάλλον ο μετρ Τζον Μακ Ντάρειϋ και με το ίδιο ύφος, ανοίγοντας πανιά, έπλευσε, ταξίδεψε κι αγκυροβόλησε στον Ιούλιο Βερν, τον Μπίο Καζάρες, και σ' άλλα νησιά του ωκεανού, για να καταλήξει στον Γεώργιο Βιζυηνό, έχοντας για πυξίδα το ήμερο κυανό, χρώμα αόρατο που κατοικεί στον πυρήνα της γης, στα υπέρλαμπρα σκότη του διαμαντιού, στις ψυχές εκείνων που σαν σφυρί μυτερό, πύρινο προχωρούν... προχωρούν μέχρι να τους καλύψει κάποτε το φως... κυανό, που διαχέεται από γυάλινο δόλο, το καθ' όλον, όπως σ' εκείνη την εφεύρεση του Μορέλ ή στο ταξίδι προς το κέντρο ή... ως συνέπεια μιας ιστορίας παλιάς... Τι να σας πω, μου φαίνεται ότι τα μπερδεύω κι εγώ... τέλος πάντων, για να μην πολυλογούμε... Ξέρετε άραγε γι' αυτόν το δύστυχο τον Βιζυηνό...

Ευτυχώς τον διέκοψε το εκ Ταϊλάνδης ρόδο για τις ανάγκες της υψηλής καθαριότητας! Η παρουσία της μικροκαμωμένης καθαρίστριας έμοιαζε να έχει πραιντική επίδραση στον οργανισμό του, κάποια στιγμή μάλιστα, ο κατά τα άλλα τυπικός γέροντας, τη χαϊδεψε στο κεφάλι κι άγγιξε τρυφερά την πλάτη της. Εκείνη έδειχνε ν' απολαμβάνει την πατρική προσέγγιση, γεγονός που γέννησε υποψίες στον Τέλογλου και που ο καθηγητής ενίσχυσε ψιθυρίζοντας:

— Δέκα έτη νεότερος, Νίκο, όχι στην ηλικία σου, μόνον δέκα έτη...

Αυτά ξαναθυμόταν ο Τέλογλου στο αεροδρόμιο της Φραγκφούρτης, εν αναμονή της πτήσης προς την Αθήνα, χωρίς αιτία, σαν να είχε ανάγκη όχι εκείνος αλλά κάποιος άλλος εντός του να επεκταθεί, ν' ανοί-

ΚΩΣΤΗΣ ΤΖΕΡΜΙΑΣ

Ο Κωστής Τζεργιάς γεννήθηκε το 1960 στη Νέαπολη Κρήτης. Σπούδασε μουσική και δημοσιογραφία στην Αθήνα. Τα τελευταία χρόνια ζει και εργάζεται στο Βέλγιο. Το 1996 κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Δελφίνι» το μυθιστόρημά του *Ο φονεύς*.

Ποίος ήταν ο φονεύς του Βιζυηνού;

Αθήνα 1947: Ένας Εγγλέζος υπάλληλος του Foreign Office και μια Ελληνίδα ηθοποιός ερωτεύονται· συντομα όμως η σχέση τους ναυαγεί.

Φραγκφούρτη 1995: Στο αεροδρόμιο, η τυχαία συνάντηση δύο ανδρών γίνεται αφορμή για να ξεσκεπαστεί το μυστήριο εκείνης της ερωτικής σχέσης. Αποκαλύπτεται ακόμα η σκανδαλώδης δράση του Άγγλου διπλωμάτη κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου και ο ρόλος του στα γεγονότα που συντάραξαν τον Ελληνισμό της Κωνσταντινούπολης και της Κύπρου το 1955.

Μια τραγωδία η οποία διαδραματίζεται στο καταχeyμένο της νεότερης Ελληνικής Ιστορίας και εκτυλίσσεται έως τις μέρες μας, με πρωταγωνιστή... έναν ποιητή-συγγραφέα του 19ου αιώνα. Η διαπλοκή των σχέσεων της λογοτεχνίας με την ιστορία και την πολιτική είναι έντονη σε όλο το μυθιστόρημα.

Ένα είδος συνωμοσίας εξυφαίνεται που καταλήγει στη σύγκρουση. Έτσι οι ήρωες οδηγούνται με μαθηματική ακρίβεια στο χωροχρόνο του εγκλήματος, ο μύθος του οποίου ανατέμνεται για να αποκαλυφθεί *Ποίος ήταν ο φονεύς...*

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΟΥΣΤΑΚΑΣ
9.1
1 59130 034689
BIBLIA ΠΟΙΟΣ ΉΤΟΝ Ο ΦΟΝΕΥΣ

E 10,10 A

9 789603 935569
ISBN 960 393 546 8

ΚΩΣΤΗΣ ΤΖΕΡΜΙΑΣ ΠΟΙΟΣ ΉΤΟΝ Ο ΦΟΝΕΥΣ ΤΟΥ ΒΙΖΥΗΝΟΥ;

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

εξ

?